

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ДИВЕРСИФІКАЦІЯ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ ЧЕРЕЗ
ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ ТА КРЕАТИВНІСТЬ: ПОШИРЕННЯ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ В УКРАЇНІ**

Навчально-методичний комплекс
навчальної дисципліни підготовки
магістрів та бакалаврів

спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси,
банківська справа та страхування, 073 Менеджмент, 076 Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність, 075 Маркетинг, 242 Туризм



DIRUT

•sustainability•creativity•



With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

2023 рік

Диверсифікація сільського туризму через збалансованість та креативність: поширення європейського досвіду в Україні: Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для підготовки магістрів та бакалаврів спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 073 Менеджмент, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, 075 Маркетинг, 242 Туризм (*електронна версія, оновлена 05.09.2023*) / за заг. ред. А.В. Череп, Н.С. Венгерської. Запоріжжя: ЗНУ 2023. 21 с.

РОЗРОБНИКИ:

Череп А.В., д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Безкорвайна Л. В., д.п.н., проф. кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

Воронкова В.Г., д.ф.н., проф. кафедри менеджменту організацій та управління проєктами Інженерного інституту ЗНУ

Череп О.Г., д.е.н., проф. кафедри маркетингу та управління персоналу

Венгерська Н.С., к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму

Бойка О.А., к.б.н., доцент кафедри генетики та рослинних ресурсів

Омельянчик С.В., к.ю.н., доцент кафедри конституційного та трудового права

Осаул А.О., старший викладач кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму

Навчально-методичний комплекс розроблено в рамках реалізації проєкту 620720-ERP-1-2020-1-UA-ERPJM0-MODULE «DIRUT» за підтримки Програми Erasmus+ Європейського Союзу

This publication reflects only the author's view and the Agency and the European Commission are not responsible for any use that may be made of the information it contains.



ЗМІСТ

I ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

II ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Поточний заліковий модуль 1	Європейські тенденції імplementування стратегій диверсифікації у сільському туризмі.....	5
	I Лекції II Практичні заняття III Завдання поточного контролю до поточного модуля 1 та методичні рекомендації до їх виконання IV Завдання підсумкового контролю до поточного модуля 1 та методичні рекомендації до їх виконання	
2.2 Поточний заліковий модуль 2	Біо-різноманіття та інтеграція цілей сталого розвитку в сільському туризмі: поширення європейського досвіду в Україні.....	7
	I Лекції II Завдання поточного контролю до поточного модуля 2 та методичні рекомендації до їх виконання III Завдання підсумкового контролю до поточного модуля 2 та методичні рекомендації до їх виконання	
2.3 Поточний заліковий модуль 3	Креативні технології туризму для сталого розвитку: теоретичні аспекти та європейський досвід.....	9
	I Лекції II Завдання поточного контролю до поточного модуля 3 та методичні рекомендації до їх виконання III Завдання підсумкового контролю до поточного модуля 3 та методичні рекомендації до їх виконання	

**2.4 Поточний
заліковий
модуль 4**

**Європейські практики креативного
сільського туризму: кластерний та
мережевий підходи..... 10**

I Лекції

II Практичні заняття

III Завдання поточного контролю до
поточного модуля 4 та методичні
рекомендації до їх виконання

IV Завдання підсумкового контролю до
поточного модуля 4 та методичні
рекомендації до їх виконання

**2.5 Підсумковий
заліковий
модуль**

Груповий або індивідуальний проєкт..... 12

I Методичні рекомендації до підсумкового
контролю

Рекомендована література 14

Поточний заліковий модуль 1

«ЄВРОПЕЙСЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ ІМПЛЕМЕНТУВАННЯ СТРАТЕГІЙ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ У СІЛЬСЬКОМУ ТУРИЗМІ»

Викладачі:

д.п.н., проф. кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Безкоровайна Лариса Віталіївна

к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та
економіки міжнародного туризму **Венгерська Наталя Сергіївна**

старший викладач кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів
та економіки міжнародного туризму **Осаул Аліна Олександрівна**

Лекція № 1 (Безкоровайна Л.В.)Файл

**Практичне заняття № 1. Теоретична частина (проф. Безкоровайна
Л.В.)Файл**

Практичне заняття № 1. Практична частинаФайл

**Практичне заняття № 2. Теоретична частина (доц. Венгерська
Н.С.)Файл**

**Практичне заняття № 2. Практична частина (доц. Венгерська
Н.С.)Файл**

Практичне заняття 3. Теоретична частина. (Осаул А.О.)Файл

Практичне заняття № 3. Практична частина. (Осаул А.О.)Файл

**Практичне заняття № 4. Теоретична частина. (проф.
Безкоровайна Л.В.)Файл**

**Практичне заняття 4. Практична частина (проф. Безкоровайна
Л.В.)Файл**

Самостійна робота № 1 (Венгерська Н.С., Осаул А.О.)Завдання

Самостійна робота № 2 (Осаул А.О.)Завдання

Самостійна робота № 3 (проф.Безкоровайна Л.В.)Завдання

Індивідуальне завдання № 1 (доц. Венгерська Н.С.)

Індивідуальне завдання № 2 (Осаул А.О.)

Підсумковий контроль № 1Завдання

Підсумкова атестація 1 (тести)

Поточний заліковий модуль 2

«БІО-РІЗНОМАНІТТЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В СІЛЬСЬКОМУ ТУРИЗМІ: ПОШИРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ В УКРАЇНІ»

Викладачі:

Череп О.Г., д.е.н., проф. кафедри маркетингу та управління персоналу
Бойка О.А., к.б.н., доцент кафедри генетики та рослинних ресурсів
Омельянчик С.В., к.ю.н., доцент кафедри конституційного та трудового права

Інформаційні матеріали до модулю 2

Чому важливе біорізноманіття?URL (веб-посилання)

A Sustainable Journey – the Film on Sustainable TourismURL (веб-посилання)

EUROPARC Federation & Sections – Working together for Europe’s Protected AreasURL (веб-посилання)

Лекція 2 (Бойка О.А.)Файл

Презентація лекції № 2 Бойка ОАФайл

Лекція 3 (доц.Омельянчик С.В.)Файл

Лекція 4 (Бойка О.А.)Файл

Презентація лекції № 4 Бойка ОАФайл

Лекція 5 (проф. Череп О.Г.)Файл

Лекція 6 (проф. Череп О.Г.)Файл

Лекція 7 (проф. Череп О.Г.)Файл

Лекція 8 (доц. Омельянчик С.В.)Файл

Лекція 9 (доц.Омельянчик С.В.)Файл

Лекція 10 (Бойка О.А.)Файл

Презентація лекції № 10 Бойка ОАФайл

Самостійна робота 4 (доц. Бойка О.А.)Файл

Самостійна робота № 5 (проф. Череп О.Г.)Завдання

Індивідуальне завдання № 4 (доц. Омелянчик С.В.)

Завдання до тестування 1Файл

Тестове опитування № 1

**Підсумковий контроль № 2. Тестування з правового регулювання
сільського туризму та біо-різноманіття**

Підсумкова атестація № 2 (тести)

Поточний заліковий модуль 3

«КРЕАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТУРИЗМУ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД»

Викладачі:

Череп А.В., д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Воронкова В.Г., д.ф.н., проф. кафедри менеджменту організацій та управління проєктами Інженерного інституту ЗНУ

[Лекція 11 \(проф. Воронкова В.Г.\)Файл](#)

[Лекція 12 \(проф. Воронкова В.Г.\)Файл](#)

[Лекція 13 \(проф. Воронкова В.Г.\)Файл](#)

[Лекція 14 \(проф. Череп А.В.\)Файл](#)

[Лекція 15 \(проф. Череп А.В.\)Файл](#)

[Designing creative places: The role of creative tourismФайл](#)

[Gastronomic tourism and the creative economyФайл](#)

[Самостійна робота 6 \(проф. Воронкова В.Г.\)Завдання](#)

[Самостійна робота 7 \(проф. Воронкова В.Г.\)Завдання](#)

[Самостійна робота 8 \(проф. Воронкова В.Г.\)Файл](#)

[Самостійна робота 9 \(проф. Череп А.В.\)Файл](#)

[Самостійна робота 10. \(проф. Череп А.В.\)Файл](#)

[Індивідуальне завдання № 5 \(проф. Череп А.В.\)](#)

[Індивідуальне завдання 6 \(проф. Воронкова В.Г.\)](#)

[Підсумковий контроль № 3 Дискусія на тему «Розвиток туризму в умовах посткоронавірусного світу: виклики та загрози»Завдання](#)

[Підсумкова атестація № 3 \(тести\)](#)

Поточний заліковий модуль 4

«ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ КРЕАТИВНОГО СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ: КЛАСТЕРНИЙ ТА МЕРЕЖЕВИЙ ПІДХОДИ»

Викладачі:

д.е.н., проф. кафедри фінансів, банківської справи та страхування **Череп Алла Василівна**

к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму **Венгерська Наталя Сергіївна**

старший викладач кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму **Осаул Аліна Олександрівна**

[Лекція 16 \(проф. Череп А.В.\)Файл](#)

[Практичне заняття 5. Теоретична частина \(ст. викл. Осаул А.О.\)Файл](#)

[Практичне заняття 5. Практична частина \(ст. викл. Осаул А.О.\)Файл](#)

[Практичне заняття 6. Теоретична частина \(ст. викл. Осаул А.О.\)Файл](#)

[Посилання 1 до практичного заняття 6URL \(веб-посилання\)](#)

[Посилання 2 до Практичного заняття 6URL \(веб-посилання\)](#)

[Посилання 3 до Практичного заняття 6Файл](#)

[Практичне заняття 6. Практична частина \(ст. викл. Осаул А.О.\)Файл](#)

[Практичне заняття № 7 Практична частина \(доц. Венгерська Н.С.\)Файл](#)

[Література про креативний туризм Португалії та проект CREATOURТека](#)

[Самостійна робота № 11 \(Осаул А.О.\)Завдання](#)

[Індивідуальне завдання 7 \(Осаул А.О.\)](#)

Індивідуальне завдання 8. Підготовка до ділової гри «Співпраця як ключ до успіху в сільському туризмі» (Венгерська Н.С.)

Підсумкова атестація 4. Груповий творчий проєкт із створення місцевого агропродукту на прикладі «Artist garden» (Осаул А.О.)Завдання

Підсумкова атестація № 4 (тести)

Підсумковий заліковий модуль

Основним завданням підсумкового залікового модуля є узагальнення та систематизація студентом основних положень навчальної дисципліни.

1. Зміст підсумкового залікового модуля

- Розробка та публічний захист (презентація) проекту власної бізнес-моделі в сфері сільського туризму на засадах збалансованості та креативності та відповідно до європейських цінностей, принципів встановлення гармонійного балансу між екологічними, економічними, соціокультурними аспектами («Business Model Canvas»).

- Проект виконується слухачами курсу (3-5 осіб в малій групі) або індивідуально. Ідея проекту обирається після другого поточного залікового модулю дисципліни. Про сформовані студентські групи для розробки проекту слід повідомити викладача із зазначенням обраної ідеї, прізвищ та функцій виконавців, контактних даних студента-керівника проекту.

- Вимоги до групового або індивідуального проекту:** опис бізнес-моделі (до 10 сторінок) та презентація ідеї – до 10 слайдів. Презентація і обговорення відбуватиметься по закінченню курсу. Презентації мають бути підготовлені в Power Point форматі. Виступ до 7 хвилин.

- Критерії оцінювання дослідницького групового проекту:** 20 балів.

№ з/п	Види контролю	Кіль-ть балів
Підсумковий контроль		
1	Захист групового або індивідуального проекту	20
	у тому числі:	
	1) Ідея. Актуальність, системність, креативність та повнота у розкритті ідеї, наявність оригінальної концепції.	10
	2) Відповідність сегментам «Business Model Canvas»: Сегменти споживачів, Ціннісна пропозиція, Канали, Відносини з клієнтами, Потoki надходження доходів, Основні ресурси, Основні види діяльності, Основні партнери, Структура витрат.	5
	4) Оформлення проекту: дотримання академічних стандартів оформлення (посилання, використання інтелектуальної власності); графічне/візуальне оформлення;	5
	3) Презентація матеріалу: грамотність викладу, логічна послідовність та культура мовлення.	
Всього		20

Шановні студенти, зверніть увагу, щоб правильно була прикріплена презентація в залежності на якому відділенні та курсі ви навчаєтесь:

- 1) Група слухачів курсу DIRUT, що навчається за рахунок гранту.
- 2) Денне відділення магістри всіх факультетів - вибіркова дисципліна DIRUT
- 3) Заочне відділення магістри всіх факультетів - вибіркова дисципліна DIRUT

Підсумковий заліковий модуль для студентів ГРАНТОВОГО ПРОЄКТУ DIRUT. Розробка та публічний захист (презентація) проєкту власної бізнес-моделі в сфері сільського туризму.Завдання

Підсумковий заліковий модуль для магістрів ДЕННОГО відділення вибіркового курсу. Розробка та публічний захист (презентація) проєкту власної бізнес-моделі в сфері сільського туризму (20 балів)Завдання

Підсумковий заліковий модуль для магістрів ЗАОЧНОГО відділення вибіркового курсу. Розробка та публічний захист (презентація) проєкту власної бізнес-моделі в сфері сільського туризму (20 балів)

Приклад шаблону презентації для залікового проєктуФайл

Шаблон бізнес-моделі CanvasФайл

Приклади студентських бізнес-ідей сільського та креативного туризмуТека

Приклади опису бізнес-моделей CanvasТека

Бізнес-модель: шаблон Остервальдера и Пинье (за 16 минут)URL (веб-посилання)

THE 20 MINUTE BUSINESS PLAN: BUSINESS MODEL CANVAS MADE EASYURL (веб-посилання)

Рекомендована література

Модуль 1. Європейські тенденції імплементації стратегій диверсифікації у сільському туризмі

1. Hall D., Roberts L. and Mitchell M. New directions in rural tourism . Edited by. Routledge, 2016. 256 p.
2. EU Member States join forces on digitalisation for European agriculture and rural areas. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/eu-member-states-join-forces-digitalisation-european-agriculture-and-rural-areas>
3. Good practices from Poland. URL: https://enrd.ec.europa.eu/news-events/news/good-practices-poland_en
4. Rural connections the European rural development. MAGAZINE SPRING/ SUMMER. 2019. URL: https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/enrd_publications/publi-enrd-magazine-10-2019-en.pdf
5. The European Network for Rural Development (ENRD). URL: <https://enrd.ec.europa.eu/>
6. AGROBERRY. URL: Original from Zamora https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/project/attachments/winner-ic_es_ic-02_agroberry_20190326.pdf
7. Rural Tourism and Sustainable Business Edited by Derek Hall, Irene Kirkpatrick and Morag Mitchell. CHANNEL VIEW PUBLICATIONS. Clevedon Buffalo Toronto. - 2004. - 385 p.
8. A rural hackaton against the COVID-19 crisis. URL: https://enrd.ec.europa.eu/news-events/news/rural-hackaton-against-covid-19-crisis_en
9. EU Rural Review 24 'Re-imagining Rural Business Opportunities. URL: https://enrd.ec.europa.eu/publications/eu-rural-review-24-re-imagining-rural-business-opportunities_en
10. Long Ph., Nigel D. Morpeth Tourism and the Creative Industries: Theories, policies and practice. URL: https://books.google.com.ua/books?hl=ru&lr=&id=OA4zDAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&ots=iGcQGibjIO&sig=BoWtVD56FKPA7cXj_IH6jGOD6R0&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
11. ENTREPRENEURSHIP EDUCATION FOR CULTURAL TOURISM STRATEGIC PARTNERSHIP IN THE FIELD OF YOUTH. URL: https://www.salto-youth.net/downloads/toolbox_tool_download-file-1826/Module%205%20-%20Getting%20started%20your%20first%20business%20model%20CANVAS.pdf
12. White Paper: Business Models for Tourism Identifying business models for the re-use of cultural objects for tourism. URL: https://pro.europeana.eu/files/Europeana_Professional/Projects/Project_list/Europe

ana_Creative/WP3%20-%20Business%20Model%20Frameworks/eCreative_WP3_White_Paper_Business_Models_Tourism_v1.0.pdf

13. Business Model Canvas Explained. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=QoAOzMTLP5s>

14. Business Model Canvas Template. URL:
https://docs.google.com/presentation/d/1wObawm1l49FPdEDcPX65WrujmYvvy0el2HgmarmJS2M/edit#slide=id.g387605415_1108

15. The Business Model Canvas Instruction Manual. URL:
<https://www.lancaster.ac.uk/enterprisecentre/wp-content/uploads/2016/11/A-handbook-on-how-to-do-the-Business-Model-Canvas.pdf>

16. THE 20 MINUTE BUSINESS PLAN: BUSINESS MODEL CANVAS MADE EASY. URL:
<https://www.alexandercowan.com/business-model-canvas-templates/>

17. ONLINE WORKSHOP- BUSINESS MODEL CANVAS. URL:
<https://www.alexandercowan.com/workshop-business-model-canvas/>

18. Ansoff, H.I.; «Strategies for Diversification»; Harvard Business Review; September-October 1957.

19. Матрица Ансоффа и стратегии роста бизнеса. URL:
<http://powerbranding.ru/biznes-analiz/matrica-ansoffa/>

20. Пример работы с матрицей Ансоффа. URL:
<http://powerbranding.ru/biznes-analiz/matrica-ansoffa/primer-raboty/>

21. Матрица Ансоффа: 9 стратегий для роста бизнеса. URL:
<https://activesalesgroup.ru/matritsa-ansoffa/>

22. Пивовар, А. М. Стратегія диверсифікації діяльності сільськогосподарських підприємств як інструмент підвищення ефективності використання трудового потенціалу. Економіка та держава. 2012. № 12. С. 67-70. http://www.economy.in.ua/pdf/12_2012/18.pdf

Модуль 2. Біо-різноманіття та інтеграція цілей сталого розвитку в сільському туризмі: поширення європейського досвіду в Україні

1. Закон України «Про екологічну мережу». ВРУ. Вісник ВРУ. 2004. № 45. Ст. 502.

2. Закон України «Про туризм». ВРУ. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1995. № 31. Ст.24.

3. Закон України «Про особисте селянське господарство». ВРУ. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. № 29. Ст.232.

4. Угода про Асоціацію між Україною та ЄС з питань співробітництва у сферах науки та технологій, освіти, молоді, спорту та громадянського суспільства: Розділ V, Глава 16, Туризм, Ст. 399-401; Глава 17, Сільське господарство та розвиток сільських територій, Ст. 403-404.

5. Артов А.М. Законодавчо-нормативне забезпечення охорони природи в лісовому секторі України: Аналітичний звіт / Укладач:

Г.В. Бондарук. Київ, 2012. 166 с.

6. Голубець М.А. Біотична різноманітність і наукові підходи до її збереження. Львів : Ліга-Прес, 2003. 33 с.

7. Марушевський Г.Б., Мельничук В.П., Костюшин В.А. Збереження біорізноманіття і створення екомережі; Інформаційний довідник. Київ : Чорноморська програма Ветландс Інтернешнл, 2008. 168 с.

8. Приходько М.М., Приходько М.М. (молодший) Управління природними ресурсами і природоохоронною діяльністю. Івано-Франківськ : Фоліант, 2004. 847 с.

9. Шеляг-Сосонко Ю.Р., Дідух Я.П., Бажал Ю.М. Концепція збереження та відтворення екосистем України на принципах сталого розвитку. Проєкт ДФФД: № 06.07/00047. Київ : ДФФД. С. 221–242.

10. Tourism Sector and Biodiversity Conservation Best Practice Benchmarking. Outcome of a workshop by the European Union Business and Biodiversity Platform, September 2010.

11. David Styles, Harald Schberger, Jose Luis Galvez Martos. Best Environmental Management Practice in the Tourism Sector Learning from frontrunners European Commission Joint Research Centre Institute for Prospective Technological Studies, 2013.

12. Managing Tourism & Biodiversity. User's Manual on the Cbd Guidelines on Biodiversity and Tourism Development. Secretariat of the Convention on Biological Diversity, February 2007.

13. Tourism Supporting Biodiversity. A Manual on applying the CBD Guidelines on Biodiversity and Tourism Development. Published by the Secretariat of the Convention on Biological Diversity. 2015. Secretariat of the Convention on Biological Diversity.

14. European Tourism and Biodiversity Charter. DRAFT January 2012.

15. Tourism Sector and Biodiversity Conservation Best Practice Benchmarking http://nbsapforum.net/sites/default/files/Tourism_development.pdf

16. BEST PRACTICE CASE STUDY. The Ljunghusen Golf Club biodiversity management. 2011.

17. Houdet J., Trommetter M., Weber J. Changing business perceptions regarding biodiversity: from impact mitigation towards new strategies and practices URL: https://www.researchgate.net/publication/32221073_Changing_business_perceptions_regarding_biodiversity_from_impact_mitigation_towards_new_strategies_and_practices

18. **ORÉE, 2014.** *Management of biodiversity by stakeholders: from awareness to action, Guide, 300p.* URL: <http://www.oree.org/en/>

19. Eco4Biz Ecosystem services and biodiversity tools to support business decision-making. Version 1. April 2013.

20. Збереження і невиснажливе використання біорізноманіття України: стан та перспективи / Шеляг-Сосонко Ю.Р., Дубина Д.В., Макаренко Л.П. та ін. Київ: Хімджест, 2003. 248 с.

21. Зелена книга України / під заг. Ред. чл.-кор. НАН України Я. П. Дідуха К.: Альтерпрес, 2009. 448 с.
22. Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я. П. Дідуха К.: Глобалконсалтинг, 2009. 900 с.
23. Червона книга України. Тваринний світ / за ред. І. А. Акімова К.: Глобалконсалтинг, 2009. 600 с.
24. Ковшова О. Староста & зелений туризм: чи є сенс організувати? Радник старости. 2019. №1. С. 12-14. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/rs/2019/march/issue-1/article-42891.html>.
25. Оппельд Л.І. Міжнародний досвід зеленого туризму в Україні: проблеми та перспективи. Ефективна економіка. 2014. №1. С. 22-25. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2667>.
26. Постанова КМУ від 15.03.2006 № 297 «Про затвердження Порядку надання послуг з тимчасового розміщення (проживання). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/297-2006-%D0%BF#Text>.
27. Кульчій І.М., Статвіка А.М. Правове забезпечення сільського туризму як напряму диверсифікації сільських територій. Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні: колектив. монограф. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 260–284.

Модуль 3. Креативні технології туризму для сталого розвитку: теоретичні аспекти та європейський досвід

1. Піменов В.Г. Розвиток екологічного туризму в Україні: основні поняття, проблеми, сучасний стан: Вісник Харківської державної академії культури. Випуск 52. 2018. С.198-208.
2. Актуальні питання туризмології та туристичної практики: Збірник матеріалів науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю Інституту туризму Федерації професійних спілок України (м. Київ, 18 квітня 2019 р.) [За ред.: Т. Сокол, Т. Семигіної]. Київ: АПСВТ, 2019. 133 с.
3. Актуальні питання туризмології та туристичної практики: Збірник матеріалів науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю Інституту туризму Федерації професійних спілок України (м. Київ, 18 квітня 2019 р.) [За ред.: Т. Сокол, Т. Семигіної]. Київ: АПСВТ, 2019. 133 с.
4. Креативна економіка у Європі: 5 кроків для злету. URL: <https://www.culturepartnership.eu/article/creative-economy-steps-to-rise>
5. Мінцифра співпрацюватиме з CASES над розвитком цифрових освітніх продуктів. URL: <https://cases.media/news/mincifra-spivpracyuvatime-z-cases-nad-rozvitkom-cifrovikh-osvitnikh-produktiv>
6. Міністерство та Комітет цифрової трансформації України URL: <https://thedigital.gov.ua/>
7. Про сектор розвитку креативних індустрій Управління

стратегічного планування та розвитку URL:
<https://regulation.gov.ua/documents/id242799>

8. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти.
Київ: Центр Розумкова, 2020. 274 с. URL:
<https://www.culturepartnership.eu/article/creative-economy-steps-to-rise>

9. Blapp, M. (2015) Creative Tourism in Bali's Rural Communities Examination of the Current Offer and Advice on Future Product Development. PhD thesis, NHTV Breda University of Applied Sciences.

10. UNTWO (2016) Global Report on the Transformative Power of Tourism: A Paradigm Shift towards a More Responsible Traveller. World Tourism Organisation, Madrid, Spain.

11. Long, P. and Morpeth, N. (2016) Creativity, the visual arts and tourism, in Long, P. and

12. Morpeth, N. D. (Eds). Tourism and the Creative Industries: Theories, Policies and Practice. Routledge, London, pp. 56–69.

13. OECD (2014). OECD Tourism Trends and Policies 2014. Organisation for Economic Development, Paris.

14. Нікітенко В. Креативний клас як чинник удосконалення людського капіталу у контексті розвитку смарт-освіти. Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia: Zaporizhzhia National University. 2021. № 7(84). С. 22-30.

15. Richards, G. Creativity and Tourism: The State of the Art (2011). Annals of Tourism Research, 38(4), P. 1225-1253
https://www.researchgate.net/publication/241854896_Creativity_and_Tourism_The_State_of_the_Art

16. Мережа креативних міст ЮНЕСКО <https://en.unesco.org/creative-cities/home>

17. Raymond, C. (2007). Creative Tourism New Zealand: The practical challenges of developing creative tourism. In G. Richards and J. Wilson (eds), Tourism, creativity and development (pp.145-157). London: Routledge.

18. Creative Tourism in Smaller Communities: Place, Culture, and Local Representation Edited by Kathleen Scherf, Calgary, University of Calgary Press, 2021, 318 pp.

19. EU support for Smart Villages. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/eu-support-smart-villages>

20. Smart villages: Revitalising Rural Services Smart villages. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ckB71hb0kx0>

21. Ivanov, S. Creative Tourism Business Model and its Application in Bulgaria URL: https://www.researchgate.net/publication/228257477_Creative_Tourism_Business_Model_and_its_Application_in_Bulgaria

22. Sasu, K.A., Epuran, G. (2016). An overview of the new trends in rural tourism. Bulletin of the Transilvania University of Braşov. Series V: Economic

Sciences. Vol. 9 (58) No. 2. URL:
https://www.researchgate.net/publication/313824342_An_overview_of_the_new_trends_in_rural_tourism

23. Triarchi, E. and Karamanis, K. (2017). Alternative tourism development: a theoretical background. *World Journal of Business and Management*. Vol. 3. No. 1. pp. 35–54.

24. McGranahan, D., Wojan, T. (2007). Recasting the Creative Class to Examine Growth Processes in Rural and Urban Counties. *Regional Studies*. 41 (2), pp. 197 – 216.

25. Bakas, F.E., Duxbury, N., and Castro, T. (2018). Creative tourism: Catalysing artisan entrepreneur networks in rural Portugal. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour and Research*. 24. Special Issue on Artisan, Cultural and Tourism Entrepreneurship.

26. Duxbury, N., Silva, S. and Castro, T. V. Creative tourism development in small cities and rural areas in Portugal: insights from start-up activities, in Jelinčić, D. A. and Mansfeld, Y. (Eds), *Creating and Managing Experiences in Cultural Tourism*. World Scientific Publishing, Singapore.

27. Policy recommendations on creative tourism development in small cities and rural areas. URL: <https://creatour.pt/en/publications/policy-recommendations-on-creative-tourism-development-in-small-cities-and-rural-areas/>

Модуль 4. Європейські практики креативного сільського туризму: кластерний та мережевий підходи

1. CREATOUR. URL: <https://creatour.pt>

2. Bakas, F. E., Duxbury, N., and Castro, T. (2018). Creative tourism: Catalysing artisan entrepreneur networks in rural Portugal. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour and Research*. 24. Special Issue on Artisan, Cultural and Tourism Entrepreneurship.

3. Duxbury, N., Bakas, F.E., Vinagre de Castro, T., & Silva, S. (2020) Creative tourism development models towards sustainable and regenerative tourism. *Sustainability*. 13(2), 1-17. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/13/1/2>

4. Remoaldo, P., Serra, J., Marujo, N. et. (2020). Profiling the participants in creative tourism activities: Case studies from small and mem sized cities and rural areas from Continental Portugal. *Tourism Management Perspectives*. Vol. 36. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2211973620301136?via%3Dihub>

5. Policy recommendations on creative tourism development in small cities and rural areas. URL: <https://creatour.pt/en/publications/policy-recommendations-on-creative-tourism-development-in-small-cities-and-rural-areas/>

6. Bakas F. E., Duxbury N. Development of Rural Areas and Small Cities Through Creative Tourism: The CREATOUR Project URL: <https://eg.uc.pt/bitstream/10316/86973/1/Development%20of%20Rural%20Areas%20and%20Small%20Cities%20Through%20Creative%20Tourism.pdf>
7. Shpak. The cluster approach is the development of regional tourism and recreational facilities. Електронний журнал «Ефективна економіка». URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2718>
8. Горішевський П. Сільський зелений туризм: історія та сучасний стан. П. Горішевський П. Сільський зелений туризм. Івано-Франківськ, 2003. С. 15-29.
9. Шевчук А.В. Зелений туризм як середовище інноваційної діяльності. Інноваційна економіка. 2017. № 9-10. С. 28- 32.
10. Yeoman, J. The Importance of Rural Tourism and Agritourism in Rural Development. Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistow Rolnictwa s Agrobiznesu, 2000. Т. II. Z. 1. S. 57-64.
11. Європейське інноваційне партнерство для підвищення продуктивності та стійкості сільського господарства. URL: <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en>
12. Платформа розумної спеціалізації для агропродовольчої промисловості. URL: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/agri-food>
13. Explore the countryside with Farm Stay. URL: <https://www.farmstay.co.uk/default.aspx>
14. Sheep dog trials. URL: <https://www.visitorsguidetoscotland.com/2022/01/sheep-dog-trials/>
15. The Bulletin. The platform for Belgium`s international community. URL: <https://www.thebulletin.be/farmers-markets-enjoy-seasonal-fresh-food-local-producers>
16. Vlaams-Brabant. URL: https://www.toerismevlaamsbrabant.be/en?utm_source=bulletinwebsite&utm_medium=referral&utm_campaign=tb_articleseries
17. Art parks in Tuscany. URL: <https://www.arttrav.com/tuscany/art-parks/>
18. Mihailovic, B., Moric, I. (2012). The Role of Marketing Philosophy in Rural Tourism Development. [Tourism & Hospitality Management. Vol. 18. No. 2.](#) URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2191077
19. [Чобаль Л. Ю.](#) Формування інтегрованих маркетингових комунікацій підприємництва в сфері сільського аграрного туризму. Формування ринкових відносин в Україні. 2018. № 2. С. 88-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2018_2_17
20. Nguyen, T., Johnson, P., Young, T. (2022). Networking, coopetition and sustainability of tourism destinations. Journal of Hospitality and Tourism Management. Volume 50. Pp. 400-411. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1447677022000031>

21. Bogdanov, N., Zecevic, B. (2011). Public Private Partnership in Rural Tourism. UNDP. URL: https://www.researchgate.net/publication/231180018_Public_Private_Partnership_in_Rural_Tourism
22. Lazzeretti, L., Capone, F., Cinti, T. (2008). Regional Development Platform based on «Related Variety»: Some Evidences from Tuscany. Basque Institute of Competitiveness, Working Papers. URL: https://www.researchgate.net/publication/46473703_Regional_Development_Platform_based_on_aRelated_Variety_Some_Evidences_from_Tuscany
23. Rural Tourism and Sustainable Business. (2005). Edited by Derek Hall, Irene Kirkpatrick and Morag Mitchell. Channel view publications. Clevedon. Buffalo. Toronto. 370 p.
24. EUVITA Cluster. URL: <https://clustercollaboration.eu/cluster-organisations/euvita-cluster#section-6>
25. Maremma. URL: <https://www.tuscany-charming.it/en/route/maremma.asp>